

De FIFA, het IOC en het EVRM

Opinie

Diederik Stols*

De voorlaatste keer dat het Nederlands elftal in de finale van het WK voetbal stond was in 1978. Dat de toenmalige Argentijnse regering het niet zo nauw nam met de vrijheid van meningsuiting en andere mensenrechten wisten we allemaal. Maar behalve het cabaretduo 'Neerlands Hoop in Bange Dagen' maakte niemand zich daar echt druk om. Mooi voetbal wilden we zien. En dat kregen we ook.

Pas veel later, toen prins Willem-Alexander aankondigde te gaan trouwen met Máxima Zorreguieta, begon een aantal Nederlanders zich ineens wél op te winden over al die misstanden in het Argentinië van toen. Maar mochten we daar in het openbaar iets over zeggen? De Amsterdamse politie pakte resoluut een demonstrant op die op de dag van het koninklijk huwelijk rondliep met een bord waarop onder meer stond:

[Jorge Zorreguieta] is medeplichtig aan genocide. Jullie leugenachtige ontkenning van het bestaan van deze doden, van de tienduizenden ontvoerde en doodgefolterde burgers in Argentinië is nog erger. Het laat zien hoe bedorven en amoreel jullie zijn. [...].

Het OM besloot de man te vervolgen op grond van belediging van de vermoedelijke troonopvolger. Gelukkig hebben we rechters die wel raad weten met overijverige officieren. In hoger beroep ontsloeg het Amsterdamse hof de demonstrant van alle rechtsvervolging.¹

Grote evenementen zoals een koninklijk huwelijk leiden ook op gemeentelijk niveau vaak tot allerlei beperkingen van de vrijheid van meningsuiting. Al die vervelende demonstranten en verbomgooiers,² het is niet alleen jammer voor de foto's en televisiebeelden, het zijn natuurlijk ook ernstige bedreigingen voor de openbare orde en veiligheid.

Pas echt spannend wordt het als het Nederlandse volk, dan inmiddels voorzien van een Argentijnse koningin, over een paar jaar het WK voetbal mag organiseren. En misschien daarna zelfs de Olympische Spelen. Hoe zal het dan gesteld zijn met de vrijheid van meningsuiting in de openbare ruimte? De rel rond de 'Bavariababes' die in Zuid-Afrika tot ieders verbazing strafrechtelijk werden aangepakt wegens overtreding van een wettelijk verbod op *ambush marketing* doet het ergste vrezen. NRC *Handelsblad* wijdde er een hoofdartikel aan met de ferme titel 'Wereldvoetbaljunta', en zo is de cirkel weer rond.³

Het zag er nog wel zo leuk uit op televisie, Johan Crujff en Ruud Gullit die op de fiets het *bidbook* in Genève kwamen bezorgen. Wat niemand zich realiseerde is dat het geheime *bidbook*⁴ – over vrijheid van nieuwsgaring gesproken – toen al vergezeld ging van een uitvoerige set garanties van de Nederlandse regering. Die garanties zijn uiteraard wél gepubliceerd, evenals de brief die de Minister van VWS in juni haastig naar de Kamer stuurde⁵ om ons gerust te stellen:

Ten aanzien van 'ambush marketing' is [...] uitdrukkelijk gesteld dat de bestaande Nederlandse wetgeving voldoende bescherming biedt tegen 'ambush marketing'.

Ten aanzien van alle garanties is [...] uitdrukkelijk het voorbehoud gemaakt dat deze garanties [...] op geen enkele wijze afbreuk kunnen doen aan constitutionele regels en beginselen, dan wel aan regels en beginselen op het gebied van openbaar bestuur en beleid. Mocht de toewijzing van het WK aanleiding geven tot aanpassing van wet- en regelgeving, dan zal dat uiteraard geschieden langs de gebruikelijke parlementaire weg.

Den Haag realiseert zich dus dat in een democratische samenleving het parlement, en niet een private sportorganisatie, waakt over de vrijheid van meningsuiting. Gelukkig maar. Dat kan bij de Olympische Spelen nog goed van pas komen. Zo verbood het IOC eerder dit jaar 'propaganda en adverteren' boven het luchtruim van Vancouver.⁶ Terwijl datzelfde IOC in 2008 in Bejing, uit PR-overwegingen, wél gezorgd had voor speciale *demonstration zones* voor boze Chinezen die uit hun huis gezet waren.

Maar het grootste gevaar schuilt natuurlijk bij de APV's, gedictieerd door de *host city agreements*. In Rotterdam gold tijdens de start van de Tour de France gedurende een week een heus flyerverbod.⁷ Behalve een paar SP-raadsleden⁸ vond iedereen dat best. Belgische burgemeesters kunnen er ook wat van. Tijdens het festival Rock Werchter in juni gold er een speciale verordening om in privé- (!) en openbare gelegenheden sportwedstrijden te vertonen op tv-schermen.⁹

Kortom: hoog tijd voor een spoedcursus grondrechten voor de parlementariërs, burgemeesters en gemeenteraadsleden die straks gaan onderhandelen met de *powers that be* van FIFA en IOC.

* Mr. D.E. Stols is advocaat te Amsterdam (Boekx Advocaten).

1 Hof Amsterdam 29 maart 2004, *Mediaforum* 2004-5 p. 170-172 m.nt. G.A.I. Schuijt.

2 HR 19 april 2005, NJ 2005, 566 m.nt. Y. Buruma; *Mediaforum* 2005-5, p. 197 (*Verbomgooier*).

3 'Wereldvoetbaljunta', NRC *Handelsblad* 17 juni 2010, p. 7.

4 Op <http://www.belnedbidbook.com/staat>: 'Toegang tot dit gedeelte van www.thebid.org is uitsluitend voor FIFA'.

5 Brief van de Minister van VWS aan de Tweede Kamer van 23 juni 2010, naar aanleiding van het Besluit kabinet over steun aan WK voetbal 2018/2022 van 21

april 2010 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2009/10, 32 371, nr. 6-1). De brief ligt ter behandeling bij de Kamercommissie VWS.

6 IOC's *Iron Grip on Cities Grows Tighter Every Olympics*, No2010.com 17 augustus 2009.

7 Aanwijzingsbesluit 'Verbod verspreiden voorwerpen voor handelsreclame tijdens de Tour de France', APV Rotterdam 2008, artikel 2.1.25, vierde lid, in werking tussen 30 juni 2010 en 5 juli 2010.

8 'Rotterdamse raad wil opheldering over "Tour-regels"', NOS.nl 22 juni 2010.

9 'Muziek, voetbal en machtsmisbruik', *De Morgen*, 9 juli 2010.